

Granskning av intern kontroll av kommunens innehav av konst

Södertälje kommun

Innehåll

1.	Sammanfattande bedömning och rekommendationer	2
2.	Inledning.....	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Syfte och revisionsfrågor	4
2.3	Revisionskriterier.....	4
2.4	Genomförande och avgränsning	5
3.	Utgångspunkter för granskningen	6
3.1	Kommunallagen (2017:725).....	6
3.2	Mål och budget 2023-2025	6
3.3	Reglemente för intern kontroll.....	6
3.4	Kultur- och fritidsnämndens reglemente.....	6
4.	Resultat av genomförd granskning	7
4.1	Roller och ansvar	7
4.1.1	Roll och ansvar för depositionsansvariga kan tydliggöras	7
4.1.2	Ansvar för underhåll av den offentliga konsten är inte tydliggjort.....	8
4.1.3	Vår bedömning	9
4.2	Riktlinjer och rutiner	10
4.2.1	Riktlinjer för anskaffning och avyttring av konst har beslutats på tjänstemannanivå .	10
4.2.2	Av nämnden fastställda riktlinjer för offentlig konst redogör för processen vid inköp av offentlig konst	11
4.2.3	Det finns rutiner för inventering av konst som inte varit föremål för beslut	12
4.2.4	Vår bedömning	13
4.3	Kommunens samling av lös konst registreras i ett konstregister.....	13
4.3.1	Konstregistret uppdateras löpande men stickprov visar på avvikelser	14
4.3.2	Vår bedömning	15
4.4	Konsten omfattas av kommunens försäkringsskydd men självrisken är hög.....	15
4.4.1	Vår bedömning	16
4.5	Nämnden genomför ingen systematisk uppföljning av den interna kontrollen av konst ..	16
4.5.1	Vår bedömning	17
	Svar på revisionsfrågor	18
5.	Bilaga	20
	Källförteckning	20

1. Sammanfattande bedömning och rekommendationer

EY har på uppdrag av kommunens revisorer granskat den interna kontrollen av konst i kommunens ägo. Granskningens syfte har varit att bedöma om kultur- och fritidsnämnden har en tillräcklig intern kontroll av konsten i Södertälje kommuns ägo.

Vår sammantagna bedömning är att kultur- och fritidsnämnden delvis har säkerställt en tillräcklig intern kontroll av konsten i Södertälje kommuns ägo. Det finns delvis tydliga roller och ansvar gällande hantering och underhåll av konst. Inom Konsthallen finns en tydlig uppdelning av roller och ansvar för hantering och underhåll av konst. Organisationen besitter i huvudsak en tillräcklig kompetens för att genomföra dessa uppgifter, men det finns inga resurser budgeterade för underhåll. Konsthallens roll avseende inköp av konst vid ny-, om- och tillbyggnadsprojekt till kommunala lokaler framgår tydligt i av nämnden fastställda riktlinjer. Från kultur- och fritidsnämnden upplevs att deras roll avseende beslut av inköp inte är lika tydlig.

Det är inte tydligt beslutat vem som ansvarar för underhåll av den offentliga konsten i gatu- och parkmiljö. Konsthallen får ofta i slutändan ta ansvar för exempelvis sanering av klotter på offentlig konst, budgeterade medel saknas för detta. Vår bedömning är att ansvaret för underhåll av den offentliga konsten i gatu- och parkmiljö är i behov av ett tydliggörande.

Det finns depositionsansvariga för konsten utlånad till de kommunala verksamheterna. Deras roller och ansvar för hantering av konsten är inte tydlig. Uppdraget framgår i ett regelverk beslutat av Konsthallen. Regelverket ålägger depositionsansvariga att årligen genomföra en inventering av konsten i anslutning till bokslut. Det förekommer dock att depositionsansvariga slutar eller byter arbetsplats utan att informera Konsthallen. Detta innebär att vissa konstverk som är utlånade till verksamheterna saknar depositionsansvarig. Det genomförs ingen kontroll av om depositionsansvariga faktiskt har inventerat konsten, varför vi bedömer att det inte säkerställs att reglerna efterlevs i praktiken. Vår bedömning är att det i huvudsak finns ändamålsenliga rutiner för inventering av konst men vi bedömer att inventeringsuppdraget bör vara föremål för ett tydligare beslut i syfte att öka tydligheten mot verksamheterna.

Vi bedömer att det delvis finns uppdaterade och ändamålsenliga riktlinjer för kommunens anskaffning och avyttring av konst. I nämndens delegationsordning styrs beloppsgränser för inköp och avyttring. En tjänstemannabeslutad policy innehåller riktlinjer för anskaffning, gallring och förvaltning av konsten. Det finns en upplevelse bland intervjuade att denna har beslutats på för låg tjänstemannanivå. Av nämnden fastställda riktlinjer finns för inköp av fastighetsanknuten konst. Av dessa framgår ett tydligt förfarande för inköp och destruering.

Det finns inga riktlinjer kring hantering av den lösa konsten beslutade på högre tjänstemannanivå, politisk nivå eller någon politiskt förankrad viljeriktning kring kommunens konstinnehav. Detta påverkar, utöver inventeringsuppdraget, särskilt frågan om avyttring av konst då det finns osäkerhet kring hur den fortsatta förvaltningen av kommunens konstsamling bör se ut. Detta aktualiseras också särskilt av att en betydande del av konstsamlingen är i dåligt skick. Vi menar också att nämnden bör ta ställning till om kommunens konst ska kunna lånas ut till eller hyras av andra myndigheter och organisationer.

Vi bedömer att kommunens innehav av konst i huvudsak är dokumenterat i anläggningsregister/förteckning. Kommunens samling av lös konst är dokumenterad i ett särskilt konstregister, vår bedömning är att registret innehåller tillräcklig information. Av kommunens anläggningsregister framgår att kommunen har ett innehav av konst, men detta delas inte upp mellan olika konstverk och det finns ingen avstämning mellan

anläggningsregistret och konstregistret. Värdet på konsten enligt anläggningsregistret är baserat på en äldre värdering. I och med att avstämning mot konstregistret inte sker och att konsthallens värdering av konsten inte ligger till grund för förändringar i anläggningsregistret innebär detta att anläggningsregistret inte speglar eventuella förändrade värderingar av konsten eller om konstverk har avyttrats alternativt försvunnit.

Om depositionsansvarigas inventeringar är otillräckliga uppkommer även brister i konstregistret. Vår bedömning är därför att konstregistret delvis är uppdaterat. Vid stickprov noterades tre avvikelser. Detta är en förbättring jämfört med tidigare granskning men visar på att aktualiteten i att registret fortfarande bygger på att depositionsansvariga genomför kontroller. I och med att vissa verk saknar depositionsansvariga finns således inte heller förutsättningar för att hålla registret uppdaterat för samtliga konstverk.

Vi bedömer att kommunens konst har ett tillräckligt försäkringsskydd. Konsten ingår som en del i Södertälje kommuns egendomsförsäkring. Vi noterar att självriskan är hög och att den överstiger värderingen för i princip alla kommunens enskilda konstverk. Försäkringen täcker också utställningsverksamhet vid Konsthallen och i avvägningen mellan värdet på konsten, samt nivå på försäkringspremie och självrisk är vår bedömning att vägvalet som har gjorts är rimligt.

Vår bedömning är att nämnden bör stärka sin interna kontroll gällande kommunens konstsamling och den offentliga konsten. Det skulle exempelvis kunna ske genom att kontrollera framdriften i inventeringen i nämndens internkontrollplan i syfte att säkerställa att rapporteringen systematiseras. Omfattningen av kontrollen behöver vägas mot de resurser som kontrollen tar i anspråk samt konstsamlingens värde. Vi ser även att det vore bra om nämnden efterfrågar mer information gällande hanteringen av konsten avseende rutiner, försäkringsfrågor och lokalisering av kommunens konstinnehav. Vår bedömning är därför att det är positivt att en översyn gjorts kring handläggning och beslut i konstärenden som ett första steg i att ge nämnden mer information och klargöra ansvarsfördelning i konstärenden.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi att kultur- och fritidsnämnden:

- ▶ I samverkan med tekniska nämnden bereder ärende för beslut i kommunstyrelsen i syfte att tydliggöra ansvarsfördelningen för underhåll av den offentliga konsten i gatu- och parkmiljö.
- ▶ Beslutar om riktlinjer för förvärv och avyttring av icke-fastighetsbunden konst.
- ▶ Stärker den interna kontrollen av kommunens konstinnehav genom att följa upp att regelbundna kontroller görs av den lösa konsten som lånats ut till verksamheterna.
- ▶ Tydliggör om kommunens konst ska kunna lånas ut till eller hyras av andra myndigheter och organisationer.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Södertälje kommun äger konstföremål till betydande värden, både för dekoration inomhus och utomhus. Av kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan för 2022 framgår att nämnden under året skulle genomföra investeringar av två offentliga konstverk till ett sammantaget värde av 2 000 000 kronor med finansiering inom ramen för kommunstyrelsens satsning på trygghet, hållbarhet och tillgänglighet.

Kommunens konst kan uppskattas av både dess medarbetare och medborgare. Om det inte finns en tillräcklig intern kontroll av den kommunala konstsamlingen föreligger en risk att avsevärda värden tillhörande kommunen kan gå förlorade. Ur ett internkontrollperspektiv är det väsentligt att konsten är dokumenterad i ett register med möjlighet till fysisk härledning samt att det finns tydliga rutiner för anskaffning, inventering och avyttring.

Enligt reglementet ska kultur- och fritidsnämnden ansvara för kommunens konstsamling och den offentliga konsten. Revisorerna genomförde 2014 en granskning av intern kontroll av konst inom kommunen. Granskningen identifierade brister rörande bland annat föråldrade riktlinjer för anskaffning och avyttring av konst och icke genomförda inventeringar av konsten.

Av dessa skäl har revisorerna beslutat granska den interna kontrollen av konst i kommunens ägo.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kultur- och fritidsnämnden har en tillräcklig intern kontroll av konsten i Södertälje kommuns ägo.

Följande revisionsfrågor besvaras i granskningen:

- ▶ Finns det tydliga roller och ansvar gällande hantering och underhåll av konst?
 - Finns det en ändamålsenlig organisation med kompetens att hantera kommunens konst?
- ▶ Finns uppdaterade och ändamålsenliga riktlinjer för kommunens anskaffning och avyttring av konst?
- ▶ Är kommunens innehav av konst dokumenterat i anläggningsregister/förteckning?
 - Är detta uppdaterat?
- ▶ Finns det ändamålsenliga rutiner eller riktlinjer för inventering av konst?
 - Efterlevs dessa i praktiken?
- ▶ Har kommunens konst ett tillräckligt försäkringsskydd?
- ▶ Genomför nämnden en tillräcklig uppföljning av den interna kontrollen av konst?

2.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen (2017:725)
- ▶ Mål och budget 2023-2025

- ▶ Reglemente för intern kontroll
- ▶ Kultur- och fritidsnämndens reglemente

2.4 Genomförande och avgränsning

Granskningen avser kultur- och fritidsnämnden.

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med ansvariga tjänstepersoner inom kultur- och fritidskontoret. I projektplanen ingår också att genomföra en intervju med kultur- och fritidsnämndens presidium i egenskap av konstköpsdelegation. Av granskningen framgår att kultur- och fritidsnämnden 2019-01-31 beslutade att inrätta ett konstinköpsutskott för att ersätta den tidigare konstinköpsdelegationen. I vår granskning har det uppdagats att det inte har valts några medlemmar till konstinköpsutskottet för nuvarande mandatperiod varför nämndens presidium har intervjuats i egenskap av representanter för kultur- och fritidsnämnden.

Stickprov har tagits, där 22 föremål i kommunens konstregister stämts av för att säkerställa att de återfinns på den fysiska plats som angivits i registret. Av dessa har 10 återfunnits i stadshuset och 12 i Södertälje tingsrätt på lån från kommunen. Enligt projektplanen skulle stickprovet genomföras i kommunal verksamhetslokal eller fastighet, men detta var inte praktiskt genomförbart. För vidare information se avsnitt 4.3.1.

Vid stickprovstillfället genomfördes även stickprov där 25 slumpmässigt utvalda föremål i lokalerna kontrollerades mot konstregistret för att säkerställa att konsten återfanns i registret samt på rätt plats i enlighet med vad som anges i registret.

3. Utgångspunkter för granskningen

3.1 Kommunallagen (2017:725)

Av kommunallagen 6 kap. 6 § framgår att nämnderna var och en inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Vidare framgår att nämnderna också ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

3.2 Mål och budget 2023-2025¹

Av fullmäktiges Mål och budget 2023-2025 framgår att satsningen på konst i offentliga miljöer fortsätter och att kommunen årligen avsätter medel för att upprätthålla en konsthall med kvalitet i Södertälje. Vidare framgår att god hushållning och ekonomisk hållbarhet ska råda i hela kommunkoncernen och att verksamheterna ska bedrivas ändamålsenligt och effektivt. Alla delar i kommunkoncernen ska vara framåtsyftande i sina ekonomiska åtaganden och sträva efter att inte lämna över kostnader och svåra prioriteringar till kommande generationer.

3.3 Reglemente för intern kontroll²

Kommunens reglemente för intern kontroll syftar till att säkerställa att såväl den politiska som den professionella ledningen samt övrig personal i kommunen samverkar för att med rimlig grad av säkerhet kunna uppnå bland annat följande mål med den interna kontrollen:

- ▶ Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- ▶ Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer med mera
- ▶ Säkra tillgångar och förhindra förluster

Målet "Säkra tillgångar och förhindra förluster" innebär att det är särskilt viktigt att kontrollrutinerna är tillräckliga kring de processer där pengar samt andra stöldbegärliga tillgångar hanteras.

Av reglementet framgår också att nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Den enskilda nämnden ska därvid tillse att:

- ▶ En organisation upprättas för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde
- ▶ Kommunövergripande reglementen, policys, regler och anvisningar följs
- ▶ Regler och anvisningar för den interna kontrollen utformas i enlighet med de lokala förutsättningarna samt att dessa formuleras och antas av nämnden

3.4 Kultur- och fritidsnämndens reglemente³

Enligt nämndens reglemente har nämnden ansvar för kommunens konstsamling och den offentliga konsten. Av *Gemensamt reglemente för kommunstyrelsen och nämnder avseende arbetsformer* framgår att kommunstyrelsen och övriga nämnder inom sina respektive verksamhetsområden ska följa vad som anges i lag eller annan författning. Vidare framgår att också att de ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

¹ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-19 § 99.

² Beslutad av kommunfullmäktige 1999-12-16 § 58, senast ändrad 2005-08-29 § 133.

³ Beslutad av kommunfullmäktige 2021-12-20 § 209, senast ändrad 2022-12-19 §§ 47 och 48.

4. Resultat av genomförd granskning

4.1 Roller och ansvar

4.1.1 Roll och ansvar för depositionsansvariga kan tydliggöras

Av reglementet följer att kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kommunens konstsamling och den offentliga konsten. Den löpande hanteringen av konstföremålen sköts av Konsthallen. Vid granskningen arbetar sex personer inom Konsthallens verksamhet varav tre är deltidsanställda. Utöver gruppledare för konsthallen finns en tekniker, assistenter och konsthallsvårdar bland de anställda hos Konsthallen. Av intervjuer framgår att organisationen är smal och att det finns ett behov av mer resurser för att tillgängliggöra tid till att tillgängliggöra och underhålla samlingen.

Av kultur- och fritidsnämndens delegationsordning⁴ framgår roller och ansvar för inköp och avyttring av konst. Delegationsordningen fastslår att offentliga konstnärliga gestaltningar vid ny-, om- och tillbyggnadsprojekt av kommunala lokaler eller vid särskilda uppdrag har delegerats till konstinköpsutskottet. Utskottet har tidigare funnits men vid tiden för granskning finns inget konstinköpsutskott. Kultur- och fritidsnämnden har begärt att kontoret utreder frågan beträffande utskott. Utredningen, *Översyn av handläggning och beslut i konstärenden*, har slutförts men nämnden har inte fattat beslut med anledning av utredningen när granskningen genomförs. I utredningen föreslås att utskottet avskaffas och att dess ansvar återtogs av nämnden. En fördel med detta uppges vara att hela nämnden får ökad insyn och förståelse i ärendena och därmed större möjlighet att bära det ansvar som åligger nämnden. I frånvaro av konstinköpsutskott och beslut om dess framtid har utgångspunkten varit att nämnden vid behov ska fatta beslut som tidigare legat hos utskottet, men detta har inte varit aktuellt.

Av *Riktlinjer och rutiner för offentlig konst i Södertälje kommun*⁵ framgår att gestaltningarna i kommunala lokaler finansieras av Telge Fastigheter. Vi noterar att statusen "riktlinjer" enligt kommunens Riktlinjer för kommunövergripande styrdokument⁶ är förbehållet styrande dokument som beslutas av kommunstyrelsen. Konsthallen projektleder konstuppdraget och lämnar, i samarbete med bland annat projektledare för det relevanta byggprojektet från Telge Fastigheter, en rekommendation till konstinköpsutskottet för beslut om inköp. Av intervju har framkommit att nämndledamöter upplever det som otydligt vad nämndens politiker ska besluta om; om det är tjänstemannasidan eller utskottet som faktiskt väljer konstverket. Konsthallen debiterar Telge Fastigheter per timme för projektledning av konstuppdraget. För vidare beskrivning av processen enligt riktlinjerna, se avsnitt 4.2.2.

Vidare framgår att inköp av lös konst för en sammanlagd kostnad av högst 10 pbb har delegerats till resultatområdeschef besöksmål⁷ och att inköp av lös konst för en sammanlagd kostnad överstigande 10 pbb delegeras till konstinköpsutskottet.

Avyttring av konst till ett värde som överstiger 2,5 pbb delegeras till konstinköpsutskottet. Avyttring av konst till ett värde som understiger 2,5 pbb är en verkställighetsåtgärd som

⁴ Delegationsordning för kultur- och fritidsnämnden, fastställd 2023-01-19

⁵ Fastställd av kultur- och fritidsnämnden 2021-12-09

⁶ Beslutad av kommunstyrelsen, 2020-05-20.

⁷ Chef för Södertälje konsthall, Torekällbergets friluftsmuseum och Södertälje Stadsscen.

resultatområdeschef besöksmål fattar beslut om. Kommunstyrelsen har upprättat särskilda regler för avyttring av inventarier och utrustning⁸.

Utöver ansvaret för inköp och avyttring av konst i delegationsordningen har roller och ansvar avseende hantering och underhåll av konst inte tydligt fastställts på politisk nivå. Av intervjuer framgår dock att roller och ansvar inom Konsthallens verksamhet är tydliga. Ansvar för den konst som lånas ut till verksamheter kan dock förtydligas. Av Regler för depositionsverksamheten⁹ framgår att varje kommunal förvaltning eller institution har rätt till konstdepositioner för både offentliga utrymmen och enskilda tjänsterum. En ansvarig tjänsteman/chef för det samlade depositionsinnehavet ska utses på varje förvaltning och institution, som har egna lokaler. Den depositionsansvarige¹⁰ ska kvittera och förvara förteckningen över deponerade verk. Av granskningen framgår att ansvaret för ett eller flera enskilda verk kan vara vem som helst på en förvaltning men att ansvarig chef också ska skriva under vilket innebär att även ansvarig chef får vetskap om att konst lånas ut till berörd person. Utlåningen till verksamheterna regleras i avtal för konstdeposition.

Av intervjuer framgår att det finns svårigheter med att från Konsthallens sida ha ordning på depositionsansvariga ute i verksamheterna. Ansvariga läggs in i konstregistret, konstregistret uppdateras vid förändringar men det varierar hur duktiga verksamheterna är på att informera Konsthallen vid byte av ansvarig. Enligt uppgift har Konsthallen också en separat lista med alla depositionsansvariga. Det händer också att ansvaret för konstverk inte övergår till en ny person när tidigare ansvarig avslutar sin anställning i kommunen. Detta innebär att det finns konstverk i kommunens ägo som i praktiken saknar depositionsansvarig.

Av Regler för depositionsverksamheten framgår att den depositionsansvarige snarast ska rapportera skada på konstverk eller dess ram, glas eller passepartout samt stöld av konstverk till Södertälje Konsthall. Depositionsansvarig ska även framföra önskemål om flyttning, byte och nydeposition av konst. All hantering av depositionskonsten ska utföras av Konsthallens personal. Detta gäller uppsättning, nedtagning samt transport till och från Konsthallen. Enligt uppgift har dock Konsthallen på senare övergått till att låta låntagarna själva hantera konsten på grund av resursbrist hos Konsthallen. Av intervjuer framgår att uppfattningen är att verksamheterna i regel förstår att de ska kontakta Konsthallen vid hanteringen av konsten men att det finns fall när verksamheterna inte gör det. I stickprovet har identifierats fall där renovering av konstverk genomförts av annan än konsthallen, se avsnitt 4.3.1.

Vidare framgår att depositionsinnehavaren inte får ställa undan konstverk under några omständigheter. Om ett konstverk måste flyttas ska detta anmälas till Södertälje Konsthall. Varje flyttning och byte av konst förs in i depositionsregistret av ansvarig på Södertälje Konsthall efter rapport från depositionsansvarig tjänsteman. Södertälje Konsthall kvitterar återtaget konstverk och den depositionsansvarige tjänstemannen samt depositionsinnehavaren kvitterar utlämnade konstverk.

4.1.2 Ansvar för underhåll av den offentliga konsten är inte tydliggjort

Av granskningen framgår att underhåll av konst sker relativt sällan då budget för underhållsåtgärder saknas. Ansvaret för underhåll av den lösa konsten åligger Konsthallen. Konsthallens tekniker utför underhållsåtgärder i mån av tid och efterfrågan. På intervju har

⁸ KS 08/320

⁹ Upprättade av Konsthallen, december 2014

¹⁰ I dokumentet "Inventering av kommunens konst" framgår att depositionsansvarig lämpligen kan vara en ekonomiansvarig, tex den som inför varje bokslut svarar för inventering av datorer och annat av värde inom varje kontor och/eller verksamhetsområde.

lyfts att en möjlig lösning för finansiering av underhållet av konsten kan vara att kultur- och fritidsnämnden tar ut en mindre avgift från verksamheterna som har lånat konsten.

Avseende fast konst åligger ansvaret Telge Fastigheter och samhällsbyggnadskontoret. Telge Fastigheter har ansvar för den fasta konsten i sina lokaler, tillika kommunens verksamhetslokaler. Samhällsbyggnadskontoret uppges ha ansvar för den offentliga konsten, exempelvis statyer och fontäner. Ansvarsfördelningen mot Telge Fastigheter upplevs vara tydlig och fungera väl.

Otydligheter uppges dock finnas när det gäller ansvarsfördelningen mot samhällsbyggnadskontoret avseende den offentliga konsten i utemiljö. Av granskningen framgår att ansvaret inte är reglerat och att det finns oklarheter kring vem som formellt ansvarar för exempelvis sanering av klotter på konsten eller andra underhållsfrågor. Enligt riktlinjerna för offentlig konst har samhällsbyggnadskontoret ansvar för underhåll av konstverk som står i parkmiljö, men då riktlinjerna är beslutade av kultur- och fritidsnämnden innefattar de inte samhällsbyggnadskontoret. Enligt utredningen om handläggning och beslut i konstärenden ska kultur- och fritidskontoret i en utredning från 2007 konstaterat att kommunens parkenhet har ansvar för den dagliga skötseln av konstverk i parkmiljö och att kultur- och fritidskontoret haft ansvar för reparationer. Frågorna bOLLAS dock ofta runt och Konsthallen kontaktas i regel under processen. I praktiken uppges Konsthallen ofta ta ansvar för underhållet även om det inte är åtgärder som Konsthallen budgeterar för. Av intervjuer framgår att det finns ett behov av gemensamma principer för hantering av konsten mellan kultur- och fritidsnämnden och tekniska nämnden. Det uppges ha funnits ambitioner att upprätta sådana principer men det har aldrig blivit något konkret resultat.

4.1.3 Vår bedömning

Vi bedömer att det delvis finns tydliga roller och ansvar gällande hantering och underhåll av konst. Inom Konsthallen finns en tydlig uppdelning av roller och ansvar för hantering och underhåll av konst. Vi bedömer också att organisationen i huvudsak besitter en tillräcklig kompetens för dessa uppgifter. Det finns emellertid inga resurser budgeterade för underhåll av samlingen. Underhåll sker i stället sporadiskt i mån av tid och efterfrågan. Därutöver finns otillräckliga resurser för Konsthallen att hantera och transportera konsten som är utlånad till de kommunala verksamheterna.

För konsten som är utlånad till de kommunala verksamheterna finns depositionsansvariga, deras roller och ansvar för hantering av konsten är inte lika tydlig. Deras uppdrag är reglerat i ett regelverk men det förekommer att depositionsansvariga slutar eller byter arbetsplats utan att informera Konsthallen. Detta innebär att vissa konstverk som är utlånade till verksamheterna saknar depositionsansvariga.

Konsthallens roll avseende inköp av konst vid ny-, om- och tillbyggnadsprojekt till kommunala lokaler är tydlig och framgår i av nämnden fastställda riktlinjer. Från kultur- och fritidsnämnden upplevs dock att deras roll avseende inköp av offentlig konst och huruvida det är nämnden eller tjänstemännen som väljer ut konstverket inte vara lika tydlig.

Det är inte tydligt beslutat vem som ansvarar för underhåll av den offentliga konsten. Konsthallen får ofta i slutändan ta ansvar för exempelvis sanering av klotter på offentlig konst, men medel finns inte budgeterat för detta. Vår bedömning är att ansvaret för underhåll av den offentliga konsten i gatu- och parkmiljö är i behov av ett tydliggörande.

4.2 Riktlinjer och rutiner

4.2.1 Riktlinjer för anskaffning och avyttring av konst har beslutats på tjänstemannanivå

Som tidigare avhandlats finns bestämmelserna om delegationer avseende inköp och avyttring i delegationsordningen.

Konsthallschefen har även 2020-10-14 beslutat om en Policy för samlingens förvaltning. Vi noterar att statusen "policy" enligt kommunens Riktlinjer för kommunövergripande styrdokument är förbehållet styrande dokument som beslutas av kommunfullmäktige. Policyn utgör Södertälje Konsthalls riktlinjer gällande framtida förvaltning av Södertälje kommuns samling under rubrikerna: insamling/förvärv, dokumentation och tillgänglighet samt gallring.

Av policyn framgår under riktlinjer för insamling/förvärv att förvärv till samlingarna sker genom inköp eller gåvor/donationer. För att göra ett urval krävs kunskap om samlingen och kontinuerlig analys av vad som är betydelsefullt för Södertälje konsthalls framtida verksamhet. Vidare framgår att förvärv ska ske idémässigt utifrån Södertälje konsthalls måldokument. Kriterier vid förvärv, till exempel:

1. Anknytning till Södertälje konsthalls verksamhetsområde.
2. Om verket/materialet speglar betydande eller laddade företeelser, händelser.
3. Om historik (t ex utställningsdokumentation) finns kring verket.
4. Om personliga minnen och berättelser finns kopplade till verket.
5. Om verket kompletterar redan påbörjad samling.

Förvärv handläggs enligt gällande arbets- och delegationsordning. Överlåtelsehandling ska upprättas vid förvärv och undertecknas av mottagare och säljare/givare. Eventuell ägodokumentation eller särskilda villkor till förvärvet biläggs. När det gäller inköp av lös konst uppges behovet av ytterligare riktlinjer vara litet då det inte gjorts några nya inköp sedan konstinköpsanslaget togs bort 2007, undantaget några ströinköp för enstaka utställningar.

Ett större behov uppges finnas avseende riktlinjer för avyttring av konst. Kommunen har relativt stora samlingar, ca 6100 verk, och väldigt fulla magasin. En hel del av den konst som förvaras i magasinen uppges vara skadad på ett eller annat sätt. Efterfrågan på att ha konst i kontorsmiljöer har också minskat i och med att verksamheterna gått mer mot att sitta i kontorslandskap med färre väggar att dekorera som följd. Det har under en längre tid diskuterats att någon form av riktlinje för avyttring av konst behövs. Policy för samlingens förvaltning innehåller riktlinjer för gallring vilket definieras som att verk/material avyttras från museets samling. Det finns dock en upplevelse att policyns beslutsnivå inte är tillräcklig för att fatta större beslut om avyttringar. Intervjuade påtalar att det finns en risk om bredare gallring sker på beslut från Konsthallen utan en tydligare organisatorisk förankring. Syftet kan vara att vitalisera samlingen, öka tillgängligheten, minska omfånget eller vårdkostnaderna. Gallring kan handla om både registrerade och oregistrerade verk.

Policyns kriterier för gallring fastslår att gallring kan ske för:

1. Verk i dåligt skick - verk som är så förstörda att det vetenskapliga och upplevelsemässiga värdet saknas och konservering är omöjlig.
2. Verk som saknar uppgifter om exempelvis ursprung och upphovsperson och inte är exempel på hantverk eller stil.
3. Verk som inte tillför någon ny information till samlingen, exempelvis dubblett.
4. Verk som inte har någon anknytning till Södertälje konsthalls verksamhetsområde.

Förfarandet vid gallring är att:

1. Utgallrade verk skall dokumenteras grundligt och anledningen till gallringen skall anges.
2. Gallringen skall grundas i ett beslut, som kan försvaras i framtiden.
3. I första hand skall gallrade verk överlåtas till andra museer, institutioner eller verksamheter.
4. I andra hand skall gallrade verk säljas eller kasseras.
5. I tredje hand skall gallrade verk användas i pedagogiskt syfte.
6. Kassation är främst en utväg när verket saknar kontext eller är så skadat att det inte kan åtgärdas.
7. Vid försäljning skall verk med personlig anknytning, t ex gåvor, undantas.
8. Beslut om gallring fattas av konsthallschef¹¹ i enlighet med arbets- och delegationsordning.
9. Södertälje konsthalls rätt att gallra skall finnas som villkor i överlåtelsehandlingen vid nyförvärv.

Av intervjuer framgår att det på ett mer allmänt plan finns ett behov av riktlinjer eller tydlig viljeriktning kring hur Konsthallen mer konkret ska värdera och hantera konsten. Det saknas idag en formulerad målsättning eller vision kring kommunens konstinnehav vilket uppges avspegla sig i de resurser som finns tillgängliga för att hantera konsten samt den vikt som verksamheterna lägger på konsten. Med en tydligare formulering kring vad kommunen vill med sin konst skulle det enligt intervjuade vara lättare att resurssätta och prioritera arbetet.

Enligt uppgift har Telge Fastigheter egna riktlinjer kopplat till inköp av den fastighetsanknutna konsten där Konsthallen tas in som expertstöd. I denna process gäller Telge Fastigheters riktlinjer och processen ingår därför inte inom ramen för denna granskning.

Inköp av offentlig konst innefattas enligt uppgift inte av policyn. Detta sker i stället utifrån Konsthallens rekommendationer och relevantas intressenters önskemål.

4.2.2 Av nämnden fastställda riktlinjer för offentlig konst redogör för processen vid inköp av offentlig konst

Av Riktlinjer och rutiner för offentlig konst i Södertälje kommun framgår processen för inköp av fastighetsanknutna konst i samband med ny-, om- och tillbyggnadsprojekt av kommunala lokaler.

Vid aktuella byggnadsprojekt bör det finnas en konstbudget på minst 100 000 kronor. Utifrån information om platsen för projektet samt uppdragets omfattning utifrån instruktioner från och i samverkan med Telge Fastigheters projektledare väljer Konsthallens projektgrupp ut ett antal konstnärer för inbjudan till skissuppdrag. Normalt bjuds två till fem konstnärer in för att utarbeta en skiss. Skissuppdragets arvode bör ligga på cirka 20 000 - 50 000 kronor exklusive moms per konstnär. I samarbete med Telge Fastigheter ordnas en presentationsdag där inbjudna konstnärer presenterar sina skisser för Konsthallens arbetsgrupp, ansvariga för berörd verksamhet och projektledare från Telge Fastigheter, samt eventuella byggnadsentreprenörer/arkitekter. Närvarande får diskutera

¹¹ Avyttring av konst till ett värde som understiger 2,5 PBB är att betrakta som en verkställighetsåtgärd enligt kommunens generella regler för avyttring. Gallring av konst ryms inom det beloppet. Åtgärden får beslutas av verksamhetsansvarig chef, vilket tidigare varit konsthallschef. Kultur- och fritidskontoret gick 2023-04-01 in i en ny organisation där titeln gruppledare för konsthallen har ersatt konsthallschef. Närmsta chefsnivån är därmed områdeschef besöksmål. Därmed blir det i praktiken områdeschef som fattar alla beslut om gallring/avyttring av konst, oavsett beloppsgräns, men i vissa fall som verkställighet och i andra på delegation.

för- och nackdelar mellan de olika skisserna men särskild hänsyn ska tas till konstexperternas åsikt i frågan.

Urval sker efter poängsättning i en urvalsmatris, där förslagen kan få 1 till 3 poäng inom urvalskriterierna tekniskt genomförande, realistisk budget, känslighet för plats och situation, lyhördhet för brukare/medborgare, konstnärlig kvalitet/innovation och konstverkets miljöaspekter. Beroende på uppdragets storlek väljs ett eller flera förslag ut. Utifrån dessa skrivs ett ärende ihop till kultur- och fritidsnämndens konstinköpsutskott för beslut.

Efter projektets slutförande genomför representanter från Telge Fastigheter och Konsthallens projektgrupp, samt konstnär i det fall det är möjligt, en slutbesiktning. I denna fastställs att konstverket är korrekt installerat och att skylt eller annan information eller delar som tillhör konstverket är installerade enligt önskemål. Vid slutbesiktningen ses också ansvarsfördelningen kring konstverket över. I de fall då konstverket finns i verksamhetsanknutna lokaler tillfaller underhållsansvaret fastighetsägaren, det vill säga Telge Fastigheter.

Generellt ska den offentliga konsten som projekteras bestå i minst tio år om inte annat avtalas med konstnären. Vid eventuell rivning av fastighet där konst är placerad ska Konsthallen och upphovsperson kontaktas. Verket ska i första hand omplaceras. Om det inte är möjligt ska verket dokumenteras professionellt av Konsthallen innan destruering.

4.2.3 Det finns rutiner för inventering av konst som inte varit föremål för beslut

Det finns inte något politiskt beslut om inventering av konst. Av Regler för depositionsverksamheten framgår att varje kommunal förvaltning eller institution har rätt till konstdepositioner för både offentliga utrymmen och enskilda tjänsterum. Reglerna har heller inte beslutats på tjänstemannanivå.

Ansvarig tjänsteman ålägger sig att årligen i samband med bokslut att göra en konstinventering. Utskick till alla depositionsansvariga genomförs en gång per år där depositionsansvariga ska kontrollera att all konst finns på plats. Av utskicket framgår att depositionsansvarig ombeds fylla i bifogad blankett för berörd arbetsplats. I dokumentet förtydligas att det i konstsamlingen ingår stafflikonst, fasta utsmyckningar, väggmålningar och skulpturer. Vidare framgår att varje konstverk ska vara märkt på baksidan/undersidan med SÖDERTÄLJE KOMMUN och ett registreringsnummer eller på ramens nedre kant "Tillhör Södertälje kommun". I undantagsfall kan omärkta konstverk förekomma.

Blanketter samt den bifogade konstlistan ska efter genomförd inventering skickas till berörd tjänsteman på Konsthallen. Efter att inventeringen mottagits och - om ändringar skett - konstlistan uppdaterats av Konsthallen, skickas en ny konstlista till depositionsansvarig tjänsteman.

Det pågår en diskussion kring en flytt av Konsthallen, om en sådan blir verklighet kommer magasinerna att tömmas och en större inventering av konsten i Konsthallen att behöva genomföras. Arbetet med att inventera och avyttra har under senare år kontinuerligt prioriterats ned och skjutits på framtiden.

.1.1.1 Efterlevnaden av reglerna hos verksamheterna kontrolleras ej

Av intervjuer framgår att inventeringen av konsten görs av medarbetare på aktuell förvaltning eller institution. Inventeringen beskrivs vara ständigt pågående till följd av omflyttningar. Av intervjuer framgår att det även förekommer att Konsthallen gör mindre nedslag för att inventera konst ute i verksamheterna. Detta sker dock inte regelbundet och gjordes senast för flera år sedan. Det genomförs ingen kontroll av att depositionsansvariga genomför uppgiften utan kontrollen är tillitsbaserad. Därför finns det heller ingen klar

uppfattning av hur stor andel av konsten som inventeras eller vilken kvalitet som inventeringen håller.

Det uppges finnas ett behov av att tydliggöra vikten av att inventera konsten i verksamheterna för berörda chefer. I verksamheterna finns stora skillnader i olika verksamheter i viljan att prioritera arbetet att inventera och rapportera inventeringen av konsten. Det finns även utlåningar av konst som går minst 50 år tillbaka i tiden där Konsthallen uppger att kontrollen över verken är bristande. Det lyfts också att verksamheter stundtals flyttar runt mellan olika lokaler och där konsten blir kvar vilket gör att kopplingen mellan ansvarig person/ansvarigt kontor, lokal och konstverk tappas.

Tidigare har det funnits exempel på där konst exempelvis har hittats kastad i containrar vid ombyggnation av lokaler. Av granskningen framgår att inga sådana fall har uppdagats under senare år. Under 2022 fick dock Konsthallen samtal från ett auktionsverk som meddelade att de fått in ett konstverk där det framgick att det tillhörde Södertälje kommun. Verket hade lämnats in till Stadsmissionen. Polisen förordade att Konsthallen skulle polisanmäla alla verk som saknas från samlingen, detta har dock ännu inte skett. Det finns en lista upprättad över saknade verk.

4.2.4 Vår bedömning

Vi bedömer att det delvis finns uppdaterade och ändamålsenliga riktlinjer för kommunens anskaffning och avyttring av konst. I nämndens delegationsordning styrs beloppsgränser för inköp och avyttring. En tjänstemannabeslutad policy innehåller riktlinjer för anskaffning, gallring och förvaltning av konsten. Det finns en upplevelse bland intervjuade att denna har beslutats på för låg tjänstemannanivå.

Det finns inga riktlinjer kring hantering av den lösa konsten beslutade på högre tjänstemannanivå, politisk nivå eller någon politiskt förankrad viljeriktning kring kommunens konstinnehav. Detta påverkar särskilt frågan om avyttring av konst då det finns en osäkerhet kring hur den fortsatta förvaltningen av kommunens konstsamling bör se ut. Detta aktualiseras också särskilt av att en betydande del av konstsamlingen är i dåligt skick.

Av nämnden fastställda riktlinjer finns dock för inköp av fastighetsanknuten konst. Av dessa framgår ett tydligt förfarande för inköp och, vid behov, destruering.

Vår bedömning är därutöver att det i huvudsak finns ändamålsenliga rutiner för inventering av konst. Det finns inga politiskt beslutade riktlinjer för inventering av kommunens konstsamling, vilket också kopplar an till avsaknaden av politiskt förankrad viljeriktning. Det finns dock regler som depositionsansvariga för den lånade konsten ska följa. Enligt dessa ålägger sig depositionsansvariga att genomföra en inventering av konsten i anslutning till bokslut. Vi bedömer att reglerna, eller inventeringsuppdraget, bör vara föremål för ett tydligare beslut i syfte att öka tydligheten mot verksamheterna avseende uppdraget att inventera konsten. I samband med bokslutet skickar Konsthallen ut instruktioner till samtliga depositionsansvariga. Det genomförs dock ingen kontroll av om depositionsansvariga faktiskt har inventerat konsten, varför vi också bedömer att det inte säkerställs att dessa rutiner efterlevs i praktiken.

4.3 Kommunens samling av lös konst registreras i ett konstregister

Kommunens innehav av konst dokumenteras i en databas dit två av Konsthallens anställda har tillgång. Databasen uppdateras löpande men uppdateringen av databasen är beroende av att verksamheterna själva rapporterar in till Konsthallen. Databasen har sin grund i kommunens konstregister som uppfördes i början av 1960-talet. Alla lösa konstföremål som funnits i kommunens ägo finns kvar i registret, med notering om verken är avyttrade.

Den fastighetsanknutna konsten som är inköpt kopplat till 1%-regeln¹² finns inte i registret men Konsthallen har enligt uppgift information även om den konsten och var den återfinns.

Det sker inga kontroller för att säkerställa att informationen i databasen stämmer överens med informationen i kommunens anläggningsregister. Anläggningsregistret förs av kommunstyrelsens kontor. I anläggningsregistret redovisas flera konstföremål i klump vilket gör att enskilda föremål inte går att urskilja. Detta är en försvårande faktor vid utrangering eller försäljning av konst. Vi noterar att kultur och fritid står som ägare för merparten av konsten i anläggningsregistret men att konst även ägs av Hölö-Mörkö kommunalnämnd, kommunstyrelsen och utbildningsnämnden. I kommunens anläggningsregister uppgår det bokförda värdet på konsten till 3 296 tkr, i jämförelse med 1 348 tkr vid granskningen år 2014. Det har i granskningen inte kunnat klargöras när anläggningsregistret för konst senast reviderades. Enligt uppgift gjordes under 2022 ett försök att räkna på det samlade värdet för kommunens konstsamling. I värderingen uppskattades värdet för kommunens konst till ca 10 mnkr för den lösa konsten.

4.3.1 Konstregistret uppdateras löpande men stickprov visar på avvikelser

Vi har genomfört ett stickprov av lös konst i kommunens ägo. Stickprovet har genomförts på stadshuset och på Södertälje Tingsrätt.

Av praktiska skäl kunde inte stickprov genomföras på kommunal verksamhetslokal. En kommunal verksamhetslokal hade valts ut innan stickprovstillfället, men depositionsansvarig vid verksamheten var inte tillgänglig vid stickprovstillfället och tillträde till lokalen kunde därmed inte erhållas. Tingsrätten är inte en kommunal verksamhetslokal men har fått låna konstverk av kommunen efter beslut från tidigare kommunalråd. Vi har i granskningen inte kunnat klargöra hur och när detta beslut fattades eller hur länge beslutet är giltigt. Tingsrätten betalar inte någon avgift för lånet av konsten och vid intervju har framförts att avgift borde tas ut, särskilt då det rör sig om en verksamhet utanför kommunen. Vid tingsrätten finns en depositionsansvarig som har samma ansvar och uppdrag att inventera den inlånade konsten som motsvarande vid de kommunala verksamhetslokalerna. Således är kontrollen av utlånad konst till tingsrätten densamma som för utlånad konst till kommunala verksamheter.

Stadshuset

Vid stickprovet i stadshuset gjordes ett urval av 10 objekt som enligt konstregistret skulle finnas i stadshuset och som inte hade saknats vid den senaste inventeringen. Samtliga av dessa objekt gick att återfinna i stadshuset på den plats som angivits i registret. Fem av objekten saknade skylt med registreringsnummer och kunde endast identifieras utifrån upphovsman, namn och att funktion inom konsthallen kände igen objekten.

Vi noterar att vid urvalet uppdagades också 8 objekt som var registrerade att finnas i stadshuset men som hade saknats vid tidigare inventeringar. Därmed inkluderades dessa objekt inte i stickprovet. Ett av dessa sedan tidigare saknade objekten återfanns dock vid stickprovstillfället.

Därutöver genomfördes vid stickprovstillfället en kontroll mot registret av ytterligare 10 slumpmässigt utvalda objekt som fanns i stadshuset. I detta säkerställdes att objekten gick att återfinna i registret och fanns på rätt plats. Inga avvikelser noterades.

Tingsrätten

¹² Enprocentregeln fastställdes senast av kommunfullmäktige 1999 i samband med antagandet av ett antal inriktningsmål för kommunens kulturverksamhet, Kommunfullmäktige 1999-05-31 § 252 Inriktningsmål för Södertälje kommuns kulturverksamhet (dnr KS 97/187).

Vid stickprovet i Södertälje Tingsrätt gjordes ett urval av 12 objekt som enligt konstregistret skulle finnas i tingsrätten. Samtliga av dessa objekt gick att återfinna i tingsrätten.

Därutöver genomfördes vid stickprovstillfället en kontroll mot registret av ytterligare 15 slumpmässigt utvalda objekt som fanns på tingsrätten. I detta säkerställdes att objekten gick att återfinna i registret och fanns på rätt plats. Samtliga av objekten fanns i registret men tre skulle enligt registret inte finnas på tingsrätten. Dessa var i stället utlånade till brottsofferjouren.

Vi noterar att vissa objekt som var på lån från kommunen hade en renoverad baksida vilket medförde att kommunens registreringsnummer för objekten inte fanns med. Av skylt på framsidan av verken gick det att härleda att de var på lån från kommunen men objekten kunde endast identifieras utifrån upphovsman, namn och att funktion inom konsthallen kände igen objekten. Enligt uppgift har inte Konsthallen själv genomfört dessa renoveringar.

Resultatet kan jämföras med resultatet från den granskning som EY genomförde år 2014. Där stickprovsinventerades tio verk i Konsthallen och kommunhuset, av de tio stickproven gick fyra inte att återfinna på den plats som hade angetts i konstregistret.

4.3.2 Vår bedömning

Vi bedömer att kommunens innehav av konst i huvudsak är dokumenterat i anläggningsregister/förteckning. Kommunens samling av lös konst är dokumenterad i ett särskilt konstregister, i vilket det framgår bland annat konstnär och var enskilda verk kan återfinnas. Vår bedömning är att registret innehåller tillräcklig information. Av kommunens anläggningsregister framgår att kommunen har ett innehav av konst, men detta delas inte upp mellan olika konstverk och det finns ingen regelbunden avstämning mellan anläggningsregistret och konstregistret. Värdet på konsten enligt anläggningsregistret är baserat på en äldre värdering. I och med att ingen avstämning sker mot konstregistret och att konsthallens värdering av konsten inte ligger till grund för förändringar i anläggningsregistret innebär detta att anläggningsregistret inte speglar eventuella förändrade värderingar av konsten eller om konstverk har avyttrats.

Vår bedömning är därutöver att konstregistret delvis är uppdaterat. Konstregistret uppdateras löpande efter depositionsansvarigas inventeringar. Om dessa är otillräckliga uppkommer även brister i konstregistret. Vid stickprov noterades tre avvikelser avseende var konstverk enligt registret ska hänga. Detta är en förbättring jämfört med tidigare granskning men visar på att aktualiteten i registret fortfarande bygger på att depositionsansvariga genomför kontroller. I och med att vissa verk saknar depositionsansvariga finns således inte heller förutsättningar för att hålla registret uppdaterat för samtliga konstverk, varför vi ser att registret endast är delvis uppdaterat.

4.4 Konsten omfattas av kommunens försäkringsskydd men självrisker är höga

Södertälje kommun har tecknat ett försäkringsavtal avseende egendomsförsäkring med Stockholmsregionens försäkring AB för perioden 2023-01-01 - 2023-12-31. Av försäkringsbrevet framgår att försäkringen gäller på försäkringstagarens försäkringsställen¹³ inom Norden. Egendomsförsäkringen omfattar konstföremål som ägs

¹³ Försäkringsställe är enligt försäkringsbolaget alla platser dit konsten lånas ut inom Norden. Utlån utanför Norden har inte varit aktuellt.

av kommunen, eller inlånad/inhyrd konst som kommunen i skriftligt avtal har påtagit sig ett försäkringsansvar för.

Av avtalet framgår särskilda beloppsbegränsningar:

Per byggnad inom kommunen	150 pbb per skada och år
Max per objekt/par/set	50 pbb per skada och år
Per byggnad utanför kommunen	50 pbb per skada och år
Konst utomhus	10 pbb per skada och år
Transport av konst	50 pbb per skada och år

Beloppsbegränsningen innebär att försäkringen även omfattar tillfälliga utställningar i Konsthallen upp till ett värde av 150 pbb. Om värdet överstiger 150 pbb tecknas en tilläggsförsäkring, vars premie Konsthallen står för.

Likt vad som konstateras i revisionens granskning av kommunens försäkringsskydd¹⁴ så föreligger vad vi kan bedöma ingen risk- och väsentlighetsanalys kopplad till försäkringsskyddet. Det har dock gjorts en analys kring placeringen av konsten som resulterat i att de mest värdefulla föremålen i kommunens samling återfinns i Stadshuset som tillhör en särskild försäkringszon. I Lunagallerian där Södertälje Konsthall är belägen finns, utöver i själva konsthallen, konst i flera olika magasin och depåer. Utöver detta finns konst ute i verksamheterna som täcks in av försäkringen.

Av revisionens tidigare granskning av försäkringsskyddet framgår att försäkringsskyddet efter ett internt analysarbete under hösten 2016 kritiserades för att inte vara anpassat till kommunkoncernens olika verksamheter. Det konstaterades bland annat att försäkringsskyddet var bristfälligt på flera punkter och till vissa delar omodern. Den höga självrisk kritiserades med hänvisning till att försäkringen i praktiken endast användes vid större skador, och inte heller vid alla större skador. I vår granskning bekräftas den bilden då konsten som har lånats ut till verksamheterna betingar ett ringa värde och att självrisk på två prisbasbelopp är relativt hög vilket innebär att det mycket sällan är ekonomiskt motiverat att använda försäkringen i de fall som konsten stjäls eller skadas. Självrisk överstiger värdet på i princip samtliga kommunens enskilda konstverk och beskrivs vara hög eftersom försäkringspremien för att ha en lägre självrisk inte är motiverad.

Kommunstyrelsen föreslog 2017 att försäkringen från SRF skulle konkurrensutsättas genom upphandling. Kommunfullmäktige beslutade att uppdra till kommunstyrelsen att genomföra en konkurrensutsättning av kommunens och de kommunala bolagens försäkringar genom upphandling. Upphandlingen resulterade i att SRF fick fortsatt förtroende och kommunkoncernen sänkte premier. Det finns inte några politiskt antagna riktlinjer, policyer eller strategier vad gäller försäkringsskyddsarbetet.

4.4.1 Vår bedömning

Vi bedömer att kommunens konst i huvudsak har ett tillräckligt försäkringsskydd. Konsten ingår som en del i Södertälje kommuns egendomsförsäkring. Vi noterar att självrisk är hög och att den överstiger värderingen för i princip alla kommunens enskilda konstverk. I avvägningen mellan värdet på konsten, en hög försäkringspremie och nivån på självrisk är vår bedömning att vägvalet som har gjorts är rimligt.

4.5 Nämnden genomför ingen systematisk uppföljning av den interna kontrollen av konst

Kultur- och fritidsnämndens beslutade om en internkontrollplan för 2023 som en del av verksamhetsplanen för 2023. Internkontrollplanen innehåller ingen punkt kring

¹⁴ Granskningsrapport 9 2021 - Granskning av kommunens försäkringsskydd.

kommunens konstinnehav.

Nämnden har under senare år inte heller på något annat sätt tagit del av rapportering kring kommunens konstinnehav eller den interna kontrollen kopplad till den.

Av granskningen framgår att det har förekommit rapportering om inventeringen av konsten till nämnden under tidigare år men att det inte funnits någon systematiserad rapportering utan att rapporteringen varit sporadisk och personberoende.

4.5.1 Vår bedömning

Vår bedömning är att nämnden bör stärka den interna kontrollen över sitt ansvar för kommunens konstsamling och den offentliga konsten. Det skulle exempelvis kunna ske genom att kontrollera framdriften i inventeringen i nämndens internkontrollplan i syfte att säkerställa att rapporteringen systematiseras. Vi ser att det vore bra om nämnden även i övrigt får mer information gällande hanteringen av konsten avseende rutiner, försäkringsfrågor och lokalisering av kommunens konstinnehav. Vår bedömning är därför att det är positivt att en översyn gjorts kring handläggning och beslut i konstärenden som ett första steg i att ge nämnden mer information och klargöra ansvarsfördelning i konstärenden.

Svar på revisionsfrågor

Delfråga	Svar
<p>Finns det tydliga roller och ansvar gällande hantering och underhåll av konst?</p> <p>Finns det en ändamålsenlig organisation med kompetens att hantera kommunens konst?</p>	<p>Delvis. Konsthallen har tydliga roller och ansvar för hantering och underhåll av konst. Vi bedömer att organisationen i huvudsak besitter en tillräcklig kompetens. Det framgår dock av granskningen att resurser saknats för att underhålla samlingen. Roller och ansvar för hantering av konsten ute i verksamheterna är inte lika tydlig. Depositionsansvariga slutar och byter arbetsplats utan att informera Konsthallen vilket innebär att ansvaret för konsten ute i verksamheterna stundtals är otydligt. Ett tydliggörande behövs kring om kommunens konst ska kunna lånas ut till eller hyras av andra myndigheter och organisationer.</p>
<p>Finns uppdaterade och ändamålsenliga riktlinjer för kommunens anskaffning och avyttring av konst?</p>	<p>Delvis. Det finns en delegationsordning som styr beloppsgränser för inköp och avyttring samt en tjänstemannabeslutad policy med riktlinjer för anskaffning, gallring och förvaltning av konsten. Det finns inga riktlinjer kring hantering av konsten beslutade på högre tjänstemannanivå, politisk nivå eller någon politiskt förankrad viljeriktning kring kommunens konstinnehav. Detta påverkar särskilt frågan om avyttring av konst då det finns en osäkerhet kring hur den fortsatta förvaltningen av kommunens konstsamling bör se ut.</p>
<p>Är kommunens innehav av konst dokumenterat i anläggningsregister/förteckning?</p> <p>Är detta uppdaterat?</p>	<p>I huvudsak. Kommunens samling av lös konst är dokumenterad i ett särskilt konstregister, i vilket det framgår bland annat konstnär och var enskilda verk kan återfinnas. Kommunens anläggningsregister är dock inte avstämt mot konstregistret.</p> <p>Delvis. Konstregistret uppdateras löpande efter depositionsansvarigas inventeringar. Om dessa är otillräckliga uppkommer även brister i konstregistret. Vid stickprov noterades tre avvikelser avseende var konstverk enligt registret ska hänga.</p>
<p>Finns det ändamålsenliga rutiner eller riktlinjer för inventering av konst?</p> <p>Efterlevs dessa i praktiken?</p>	<p>Ja. Konsthallen har upprättat ändamålsenliga rutiner och riktlinjer för inventeringen. Det finns inga politiska beslut eller riktlinjer kring inventering av konst.</p> <p>Nej. Av granskningen framgår att inventering av konsten inte prioriteras i alla kommunens verksamheter. Det saknas en tydlig uppfattning om hur stor andel av konsten som inventeras och det finns konstverk som aldrig har inventerats.</p>

<p>Har kommunens konst ett tillräckligt försäkringsskydd?</p>	<p>Ja. Vi bedömer att kommunens konst, givet dess monetära värde, har ett tillräckligt försäkringsskydd. Konsten ingår i en kommunövergripande försäkring som hanteras av kommunstyrelsen. Vi noterar att självrisken är så hög att den överstiger värderingen för i princip alla kommunens enskilda konstverk. Vi bedömer dock att avvägningen mellan försäkringspremie och självrisk är rimlig.</p>
<p>Genomför nämnden en tillräcklig uppföljning av den interna kontrollen av konst?</p>	<p>Nej. Vi ser inte att nämnden genomför någon regelbunden uppföljning av den interna kontrollen kopplad till konsten. Vår bedömning är att nämnden bör stärka sin interna kontroll kopplad till hanteringen av kommunens konstinnehav men att omfattningen av kontrollen behöver vägas mot de resurser som kontrollen tar i anspråk samt konstsamlingens värde.</p>

Södertälje den 27 april 2023

Jakob Hallén
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Daniel Larsson
Verksamhetsrevisor

5. Bilaga

Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Ordförande, kultur- och fritidsnämnden
- ▶ 2:e vice ordförande, kultur- och fritidsnämnden
- ▶ Resultatområdeschef besöksmål
- ▶ Konsthallschef (from 2023-04-01 Gruppledare för Konsthallen), Södertälje Konsthall
- ▶ Tekniker, Södertälje Konsthall
- ▶ Assistent, Södertälje Konsthall

Dokument

- ▶ Mål och budget 2023-2025, beslutad av kommunfullmäktige 2022
- ▶ Delegationsordning för kultur- och fritidsnämnden, fastställd 2023-01-19
- ▶ Reglementen för kommunstyrelsen och nämnderna, beslutad av kommunfullmäktige 2021-12-20, utgåva januari 2023
- ▶ Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan för 2023
- ▶ Policy för samlingens förvaltning, Södertälje konsthall 2020-10-14
- ▶ Regler för depositionsverksamheten, Södertälje Konsthall, december 2014
- ▶ Inventering av kommunens konst, Södertälje Konsthall
- ▶ Blankett Konstdeposition, Södertälje Konsthall
- ▶ Granskning av kommunens försäkringsskydd, EY, Granskningsrapport 9 2021 Södertälje kommun
- ▶ Översyn av handläggning och beslut i konstärenden
- ▶ Riktlinjer och rutiner för offentlig konst i Södertälje kommun, fastställd 2021-12-09